

פניני הפרשה

שמות

עלון מס'

1118

שנה כ"ג התשפ"ב

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

בכה ועוז מול גזרת פרעה

כל כך גדול היתה יראת השמים של המיילדות עד שמבואר במדרש שדוקא אחרי ציווי פרעה, התאמצו ביתר שאת להחיות את התינוקות, שלא יקרה שתינוק לא יהיה. עד כדי כך שאם היו יולדות עניות היו המיילדות הולכות להתרים עבורם את העשירות במים ובמזון. ולא עוד אלא שהיו עומדות בתפלה על תינוקות בעלי מומין שיתרפאו, כדי שלא יהיה חשד כלשהו שהם שומעים לגזרת פרעה. ובכה תפלתם היו מהיים את הילדים.

והנה עם כל הכח והעוז שלהן לעמוד מול גזרת פרעה וגם עם המדות הטובות והאהבה לתינוקות, עדיין אין זה מספיק לעמוד בנסיון כל כך קשה, שכן כל אשר לאיש יתן בעד נפשו, וטבע האדם לברוח מהסכנה. באיזה כח עמדו שני המיילדות נגד פרעה העריץ?

התורה מלמדת אותנו בפסוק "ויהי כי יראו המיילדות את האלוקים", שזה בכה יראתם מהבורא. ללמדך שכדי לעמוד בנסיון צריך שיהיה לאדם יראת שמים גדולה.

במדרש מובא שהמיילדות זכו לתפוס את מדתו של אברהם אבינו שנאמר עליו בעקדת יצחק "עתה ידעתי כי ירא אלוקים אתה". בכה יראת שמים הגדולה שלו עמד בנסיון הגדול של עקדת יצחק, אע"פ שהיתה כאן הקרבה גדולה, כי השמן ניסה להפריע לו בכל מיני אפשרויות. ודבר זה עמד למיילדות כדוגמא וסמל להתגבר גם במצבים הקשים ביותר.

*

רבנו האלשיך יושב היה בראש בית דין בצפת. פעם הגיע לפניו לדין אדם אלים שהטיל את חיתתו על כל סביבתו. חששו הדיינים לעסוק בדינו, מחשש שיתנקם בם, אך רבי משה אלשיך לא חת מפניו, ולא הניד עפעף למשמע הרתעותיו, אלא דן דינו בכבוד ראש, ולבסוף פסק את הדין בסכינא חריפא ללא פחד ומורא.

התפלאו שאר הדיינים שישבו לצדו, מהיכן שאב את הכח לעמוד מול אותו גברא אלמא. הבחין האלשיך בפליאתם, ותמה על תמיהתם: "ממי עלי לפחד יותר – מהקב"ה או מבשר ודם? הלא רואה אני את השכינה הקדושה נצבת בבית הדין, והפחד הגדול מה' גובר על הפחד הקטן מאותו אדם! אילו אטה חלילה את הדין, כביכול מחייב אני את הקב"ה לשלם לבעל הדין שהפסיד שלא כדין".

יחיד ומיוחד	עצה טובה
<p>ספר שנקרא בשם ספר נביאים</p> <p>ספר "יהושע" להגאון רבי יהושע העשיל באב"ד זצ"ל. כדי שלא יטעו שהכוונה לספר הנביא, נוהגים לציין אליו כך: "עיין להגאון בעל ספר יהושע".</p>	<p>כשאתה נמצא במשבר שנראה כבלתי פתיר, הבט אחורה ובדוק את רשימת הבעיות הקשות שצצו לך במהלך החיים: האם משהו מכל אותן דאגות עדיין קיים? ... אז אם בסוף ממילא הכל מסתדר או עובר - למה לך לדאוג עכשיו? ...</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"כמה צריך ליזהר אדם על יום השבת, שלא יבלה אותו בתוהו, רק יעביר אותו בלימוד תורה לפי ערך ידיעתו. אם בלימוד הגמ' וכיוצא, אם בפרשת השבוע ותרגום ופירוש רש"י, ואחר כך מעט תהלים, וילך לדרשה מקום שאומרים דברי תורה דרשות ומוסרים. ולא יאבד זמנו לישב בישיבת בתי כנסיות של עמי ארצות תחת הכתלים, וכל שכן שלא לילך לשוק לישב בבתי קפה. וכל שכן שלא לילך למקום שאין שם עירוב, ולא יבצר שיכשל אדם שם בכמה מיני עבירות של חילול שבת ולא ירגיש, וכתוב 'ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת', לשמור עליה שלא יבא בה לידי חילולה ח"ו".

(מגיד חדשות" ח"ט עמ' רכ"ט)

ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף

מרן החיד"א ז"ל בהגהותיו ניצוצי אורות על הזוהר הקדוש (שמות דף י"א ע"ב אות א') כתב בשם רבנו האר"י ז"ל שפרעה גזר עליהם שלא ימולו את בניהם. ע"ש. וידוע גם מה שאמרו חכמינו ז"ל על הפסוק בפרשת מקץ "ויאמר פרעה לכל מצרים לכו אל יוסף אשר יאמר לכם תעשו", שיוסף לא הסכים לתת למצרים אוכל אלא אם כן ימולו תחילה, וצעקו לפרעה על זה, ואמר להם פרעה "אשר יאמר לכם תעשו", כלומר מולו עצמכם. ובספר דבר השוה (אות ט') פירש שהטעם שגזר עליהם יוסף שימולו, משום שידע שעתידין בני ישראל להיות במצרים מאתים ועשר שנים, וכדי שלא יתביישו ישראל למול את בניהם, לכן ציוה לכל עם מצרים למול גם כן. ע"ש. ועל פי זה יש לפרש כוונת הפסוק "ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף", כלומר שבמה שגזר שלא ימולו אף הישראלים, ביטל את גזירת יוסף שגזר שימולו אף המצרים, וזהו "אשר לא ידע את יוסף". ובאופן אחר נראה לומר בס"ד שתיבת יוסף עולה בגימטריא קיום, לרמוז שפרעה שחשב לאבד את בני ישראל לא ידע שעם ישראל קיים לעולם ולא יישמד בשום צורה ח"ו. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן**חוסר אחדות – סיבת הגלות**

הרשע אינו נשאר חייב, ומקניט את משה "מי שמך לאיש שר ושופט עלינו" (שם י"ד), ומבהיר למשה בחוצפה כי הוא יודע על הרג המצרי ביום הקודם. הזדעזע משה ואמר "אכן נודע הדבר!". מהו הדבר שנודע לו? מבאר המדרש (שמות רבה א' ל'): "רבי יהודה בר רבי שלום, בשם רבי חנינא הגדול ורבותינו, בשם רבי אלכסנדר אמרו: היה משה מהרהר בלבו ואומר: מה חטאו ישראל, שנשתעבדו מכל האומות? כיון ששמע דבריו, אמר: לשון הרע יש ביניהן, היאך יהיו ראויין לגאולה?! לכך אמר: אכן נודע הדבר, עתה ידעתי, באיזה דבר הם משתעבדים".

מרן ראש הישיבה הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א בספרו החדש "בית נאמן" (שמות ב, יג) מוסיף לבאר בטוב טעם כי גם מבחינה מציאותית, כאשר יש מחלוקת לא שייך לגבור על האויב, וידועה שיטת הרומאים "הפרד ומשול". אם כן, תמיהת משה רבנו באה לאחר שביום האתמול הרג בקלות את המצרי ששיעבד יהודי, והיה בעיניו לפלא מדוע לא יעשו כולם כמעשהו - יתקבצו יחד כל בני ישראל, ישימו להם ראש אחד, ויתקוממו נגד האויב הכובש ומשעבד. אך כשיצא ביום השני וראה "והנה שני אנשים עברים נצים" וגו', הבין ואמר "אכן נודע הדבר" - כאשר אין אחדות כוחות, אין כל פלא שלא מצליחים להתאחד ולהתקומם.

ואכן, חוסר האחדות היה הסיבה לכל הגלויות וההשמדות.

וכבר פירש בהלצה הרב שפת אמת את הנאמר בהגדה: "שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו", ה"לא-אחד בלבד" - חסרון האחדות, הוא ש"עמד עלינו לכלותינו", וגרם תמיד לכל צרותינו.

כאשר משה יוצא לראשונה מארמון פרעה, לראות במה יוכל לסייע לאחיו הנאנקים תחת עול העבדות, הוא רואה לנגד עיניו שתי תקריות מצערות.

הגאון רבי אליהו מאדאר זצ"ל (רבו של מושב איתן) בספרו "באר מים חיים" מאיר את אותן היתקלויות מזווית ראייה מיוחדת:

ביום הראשון יוצא משה ורואה "איש מצרי מכה איש עברי מאחיו" (שמות ב, יא). לנגד עיניו, רואה משה קבוצת עובדים יהודים עסוקים במלאכתם, והנה בא איש מצרי, מושך אחד מהם ומפליא בו את מכותיו, וזהו הדגש "מכה איש עברי מאחיו".

משה מצפה לראות שאחד מהקבוצה יקום ויסייע לאחיו היהודי להינצל מיד נוגשהו. אך לא! להפתעתו אף אחד מהם לא נע ולא זע. וזהו שנאמר "ויפן כה וכה וירא כי אין איש" - לא מצא בהם איש שיקום ויצילו מיד המצרי. ובמקום שאין אנשים, הוא קם מיד ועושה את המעשה הכל-כך טבעי בעיניו, להציל את אחיו היהודי. ללא היסוס ובלי להתחשב בתוצאות, הוא הורג את המצרי וטומנו בחול. בכל זאת, דן משה לכף זכות את חבריו של היהודי, אולי לא הצילוהו מאחר שעבדים ומעונים הם וכל אחד חושש על עצמו.

אלא שכבר למחרת היום הוא מתבדה, כאשר הוא נתקל באירוע קשה יותר: "והנה שני אנשים עברים ניצים" (שם י"ג). הפעם המריבה היא בין אחים. והיה הדבר לפלא גדול בעיניו - היתכן שיהודי מתקוטט עם אחיו בשרו?! ולכן בשונה מהמקרה הקודם, כאן כתוב "והנה" - לשון הפתעה. בלב דואב, פונה משה אל אחד הניצים ומוכיחו "רשע, למה תכה רעך!".

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

פליטת פה

חמימה קיבל. "הכיצד, רבי?" שאל, אחוז פליאה.

"כבר אמרו חז"ל" ציטט הרב "איזו היא אשה כשרה - העושה רצון בעלה" (ילקוט שמעוני שופטים רמ"ז מ"ב). כיון שרעייתך מוכנה לכסות את ראשה למרות הנסיון הקשה בענין, כדי לרצות ולשמח אותך, הרי שהיא עושה זאת כדי לעשות את רצון בעלה! ועליך להוקירה ולהעריכה על זאת! חז"ל לא אמרו: 'איזו היא אשה כשרה? המכסה ראשה לשם שמים', אלא 'העושה רצון בעלה', וזה ממש הולם אותה".

הבעל הצעיר יצא מבית הכנסת בתחושה טובה. דבריו הכנים של רבי מצליח, גרמו לו לתפנית חדה בחשיבה, ולזווית ראייה שונה אשר הצילה את הבית החדש הזה ממסלול התרסקות...

שנים חלפו, והאיש החליט להעלות שוב את הענין בפני נוות ביתו הצנועה והכשרה, "היאך יתכן שכך אמרת?" הביע את התמיהה שהסתיר שנים ארוכות.

למרבה התמיהה השתוממה האשה וענתה מיד: "איני זוכרת כלל כי משפט כזה עלה על דל שפתי, שכן במשפחתי מקפידים מאוד על כיסוי ראש! אצלנו מי שאינה מכסה ראשה, הרי היא כמי שמתלבשת בפריצות! כך גדלתי וכך חונכתי כל ימי! יתכן שסתם כך פלטתי משפט בלי לעמוד מאחוריו או להתכוון אליו ברצינות..."

או אז הבין האיש את כוחו וחכמתו של הרב שאיתר במהירות אימרת חז"ל שתציל את המצב, מתוך הבנה כי באמת מדובר באשה הנוהגת בכל דרכיה על פי התורה וכפי הנראה היתה זו רק פליטת פה אומללה...

ודרך אגב, למדנו מסיפור זה כמה חשוב לשאול בעצת חכמים בטרם עושים צעד משמעותי בחיים...

תפלת שחרית הסתיימה בבית מדרשו של הגאון רבי מצליח מאזוז זצ"ל (שהשבת יחול יום הילולתו). הרב קיפל את טליתו בזריזות כשלפתע ניגש אליו ר' א. עיניו טרוטות ועל פניו עננה. רבי מצליח שהכירו כאדם שמח וחייכן הופתע למראהו העגמומי.

היהודי ביקש לשוחח בארבע עינים. "רבי!" אמר וקולו נשבר "כאן בתונס, לצערנו, אין כמעט בנות חיל המוכנות לכסות ראשן כהלכה. לשם כך, בחרתי לי אשה מבנות ג'רבא המקפידות כולן על כיסוי ראש מלא. בשעה טובה נישאנו ובלבי הרגשה טובה על שזכיתי באשה צדקת. אתמול בלילה, רבי, נוכחתי שטעיתי! מסתבר שלאשתי אין כלל יראת שמים!"

רבי מצליח הופתע מנימת הדברים הקשה, ועודד את האיש להסביר את עצמו.

"אמש, במהלך סעודת הערב, שוחחנו על נושא כיסוי הראש והמצב הרוחני הלקוי בתונס, כשלפתע אשתי אמרה: "דע לך שאני מכסה את הראש רק בגללך! כשלעצמי לא הייתי עושה את הצעד הזה!" נשימתי נעתקה, ולא האמנתי למשמע אוזני!... אמנם לא הגבתי לדבריה, אך איני רגוע, הרי רק בגלל כיסוי הראש בחרתי להינשא לה... מה עלי לעשות עתה, רבי, האם להתגרש?..."

האיש סיים דבריו ונאנח אנחה קורעת לב. הרב נתן בו מבט ארוך כאומד את מדת רצינותו לבצע מעשה נמהר כפירוק החבילה. הוא חשב מעט, ואז העלה את חיוכו מחמם הלבבות ובקול רגוע ושליח אמר: "אשריך! אשריך שזכית באשה כזו! עליה אמרו חז"ל: 'אשה כשרה'".

ר' א. לא האמין למשמע אוזניו, הוא ציפה לתגובה חמורה או למבע נוקשה ונחרץ, והנה, תגובה כה

☺ זה כא 3חוק! ☺

שאלו לילד יניק וחכים: "חכמינו אמרו 'אוי לרשע ואוי לשכנו', התוכל להביא ראייה מן התורה ששכנים רעים השפעתם רעה?"

חשיב הילד ללא שהיות: "הלא מקרא מלא הוא: וירד מצרימה - ויהי שם לגוי גדול..."

☺ 3חוק 3חוק אכא... ☺

אין לזלזל בהשפעת הסביבה

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

(מתוך ספר "מקור נאמן" ח"ג שעתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: יהודי אחד נהג ברכב, ומחבל ערבי ירה עליו וכמעט שהרגו. בנס הזדמן לשם קצין שירה במחבל והרגו. האם יברך הגומל?

תשובה: לדעת מרן אין מברכים הגומל רק על ארבעה הנזכרים בנמרא, וזה לא שייך להם. לכן יעשה מסיבת הודיה בבית בפני עשרה (כולל אותו) ויאמר נשמת כל חי. אפשר גם עשרה מבני המשפחה.

שאלה: האם כשנכנסים למים בחוף הים זה בכלל "יורדי הים" שצריך לברך הגומל?
תשובה: לא שמענו. צריך ליהרר שלא ליכנס עמוק.

שאלה: אני מתקשה במציאת עבודה. האם יש איזושהי סגולה למציאת פרנסה?
תשובה: א. להתפלל בשמע קולנו "ותן לי פרנסה טובה". ב. לומר פתיחת אליהו עם הפיוטים במוצאי שבת.
ג. לקבל על עצמך להפריש מעשר בדיוק מהרווחים, בלי נדר. ד. לברך ברכת המזון בכוונה מתוך ברכון.

שאלה: מה מקור הסגולה לקרוא פרשת המן ביום שלישי של פרשת בשלח? והאם צריך לקרוא שנים מקרא ואחד תרגום, או די בקריאתה פעם אחת?

תשובה: זו סגולה בשם האדמו"ר מרימנוב (חי לפני 180 שנה, וראיתי עליו סיפורים נשגבים). אני קראתי פעם אחת מקרא בלבד. וטוב להפריש מעשר, וזו סגולה לעושר ולפרנסה טובה.

שאלה: לגבי מה שפורסם בעלון "ויהי אור" בשם כת"ר שליט"א שיש קמיע בעל סגולה בטוחה לענייני שידוך מאת רבי יוסף סדבון זצ"ל מתונס, האם זה נכון, והאם אכן אפשר להשתמש בזה בתור סגולה בטוחה?
תשובה: אפשר לנסות. את הסגולה מצא ר' אפרים חדאד בכ"י ע"ש הרב יוסף סדבון זצ"ל.

שאלה: בזמן האחרון אני רואה בחלומי מראות שחורות, מה אעשה?
תשובה: לפני השינה לתת פרוטה לצדקה, והחזיון הנ"ל יחלוף, ושכבת וערבה שנתך.

שאלה: הבן שלי חלם על אחיו שנטבע בים, וחיפשו אחריו ולא מצאו אותו, עד שבסוף מצאו רק את היד שלו רח"ל. האם כבודו יכול למצוא לנו את פתרון החלום ומה לעשות?

תשובה: כשחולמים חלום כזה, יש לומר הקטע "רבנו של עולם אני שלך וחלומותי שלך" בשעת נשיאות כפים (נדפס בסידורים), ולתת מיד ח"י שקלים בקופה של צדקה. אפשר לפתור את החלום לטובה, שהבן יהיה בע"ה גדול בתורה וישקע בים התלמוד (כדאי ללמוד שיעור בדף יומי) וגם יכתוב בידו חידושי תורה.

שאלה: איזה סגולות יש לזרע של קיימא?
תשובה: תפלה ולהדליק נר לעילוי נשמת רבי מאיר בעל הנס בליל טבילה.

שאלה: מה דעת כת"ר שליט"א לגבי גילוי אופי האדם וגילוי עתידות על ידי אבני החושן?
תשובה: אפשר לנסות, אבל לא נמצא כן בספרים לענין גילוי עתידות. ראה גם רבנו בחיי פרשת תצוה (שמות כח, טו).

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל